

Державна архівна служба України

Миколаївська обласна державна
адміністрація

Державний архів
Миколаївської області

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ

25.12.2017 № 12

м.Миколаїв

Голова – Левченко Л.Л.

Секретар – Мельник М.О.

Присутні члени науково-методичної ради: Климова Л.С., Колесник Н.А., Котляр Ю.В., Кузьменко Н.В., Пікуль Г.Б., Серединський О.В., Сидоренко А.І., Тригуб О.П.

Порядок денний:

1. Розгляд та затвердження експозиційного плану документальної он-лайнкової виставки «До 100-річчя проголошення Української Народної Республіки».
Доповідає: Мельник М.О.
2. Розгляд та затвердження експозиційного плану документальної он-лайнкової виставки «Голод 1921-1923 рр. на Миколаївщині».
Доповідає: Мельник М.О.
3. Розгляд та схвалення електронного макету видання «Миколаївщина (нариси історії революції 1917-1921 рр.)».
Доповідає: Мельник М.О.

1. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що на виконання Указу Президента України від 22 січня 2016 року № 17/2016 «Про затвердження плану заходів з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років» та відповідно до плану роботи відділу інформації та використання документів на 2017 рік підготовлено документальну он-лайнкову виставку «До 100-річчя проголошення Української Народної Республіки», котру планується оприлюднити на офіційному веб-сайтові держархіву області.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Котляр Ю.В. – завідувач кафедри історії України Чорноморського університету ім. Петра Могили, д.і.н.

Виступаючий зазначив, що 2017 рік ознаменований 100-річним ювілеєм початку Української революції. Ця героїчна доба стала кульмінацією національно-визвольної боротьби українського народу, апогеєм національного відродження. Революція була явищем зага-

льноукраїнським. В усіх регіонах розвивався національний рух, формувалися і діяли українські органи влади, політичні партії та громадські інституції, відроджувалася національна культура.

До експозиційного плану виставки включено 24 документи, котрі свідчать про перебіг подій у м. Миколаїв з січня 1917 року по травень 1918 року: протокол зібрання Українського організаційного комітету в м. Миколаїв, резолюція загального зібрання членів товариства «Просвіта» в м. Миколаїв від 06 серпня 1917 року щодо політичного стану в Україні та підтримки Української Центральної Ради та її виконавчого органу – Генерального Секретаріату як єдиної влади в країні, доповідь Миколаївського міського голови від 29 серпня 1917 року про стан міського господарства, інформація про вибори Миколаївської демократичної думи та її діяльність, резолюція Миколаївської міської думи про підтримку 3-го Універсалу та необхідність співробітництва з Українською Центральною Радою, постанова комітету окремого Чорноморського мортирного артилерійського дивізіону від 12 листопада 1917 року щодо українізації дивізіону та підтримки Української Центральної Ради, лист Миколаївської Ради об'єднаних українських організацій до Миколаївської міської управи від 29 листопада 1917 року з проханням взяти участь в святі з приводу оголошення 3-го Універсалу Української Центральної Ради, телеграма з м. Київ від 05 травня 1918 року про обрання Павла Скоропадського 29 квітня 1918 року гетьманом України та інші.

Запропонувала затвердити експозиційний план документальної он-лайнної виставки «До 100-річчя проголошення Української Народної Республіки» та рекомендувати для оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

1.1. Затвердити експозиційний план документальної он-лайнної виставки «До 100-річчя проголошення Української Народної Республіки» та рекомендувати для оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

2. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відповідно до плану роботи відділу інформації та використання на 2017 рік підготовлено документальну он-лайнну виставку «Голод 1921-1923 рр. на Миколаївщині», котру планується оприлюднити на офіційному веб-сайтові держархіву області.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Пікуль Г.Б. – головний зберігач фондів відділу обліку, зберігання та довідкового апарату.

Доповідач зазначила, що масштабний за кількістю своїх жертв голод 1921-1923 рр. в Україні, окрім природних чинників та зруйнованого господарства після семи років виснажливих воєнних дій, мав і соціальні причини, зумовлені владною більшовицькою політикою «викачування» хліба з села, руйнування його традиційних основ. Жорстока посуха у південних губерніях України призвела до перших голодувань, однак на Лівобережній Україні селяни зібрали непоганий врожай. За можливості перерозподілу зерна з цих регіонів трагедії можна було уникнути. Хліб з України справді перерозподілили, але на користь голодних Поволжя та Північного Кавказу, південні українські землі лишилися без допомоги. До Катеринославщини, Запоріжжя та Донеччини наприкінці 1921 р. додалися Миколаївщина та Одещина. У січні 1922 р. кількість голодуючих сягнула 1890000 осіб, у березні – 3250000, в червні – 4103000. Однак хлібозаготівля в голодуючих районах України продовжувалася.

У січні 1922 р. смертність набрала масового характеру. Більшовицька влада звернулася по допомогу до міжнародної спільноти. Як наслідок, було створено широку мережу гуманітарних установ, що спромоглися врятувати життя багатьох людей. Американська адміністрація допомоги (АРА) надала найбільшу частку допомоги – 180,9 млн. пайків. Окрім

того, в Україні працювала місія Ф.Нансена та утворений у Берліні за участі Комінтерну Міжнародний комітет допомоги голодуючим. Наприкінці 1922 р. масову смертність від голоду подолали завдяки активній допомозі міжнародних організацій.

До експозиційного плану виставки включено 32 документа з фондів «Уповноважений міжнародної місії професора Нансена з боротьби з голодом у Миколаївській губернії» (ф.Р-611), «Миколаївський губернський комітет допомоги голодуючим (губкомгол)» (ф.Р-614), «Миколаївський повітовий комітет допомоги голодуючим» (ф.Р-615), «Миколаївський губернський комітет американської адміністрації допомоги голодуючим «Ара» (ф.Р-608), «Миколаївське окружне статистичне бюро» (ф.Р-985). Це статистичні дані про кількість хворих та померлих внаслідок голоду жителів Миколаївської губернії, документи про створення комітетів допомоги голодуючим та організацію пунктів харчування та їдалень, відомості про факт канибалізму.

Запропонувала затвердити експозиційний план документальної он-лайнної виставки «Голод 1921-1923 рр. на Миколаївщині» та рекомендувати для оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

2.1. Затвердити експозиційний план документальної он-лайнної виставки «Голод 1921-1923 рр. на Миколаївщині» та рекомендувати для оприлюднення на офіційному веб-сайтові держархіву області.

3. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що на виконання Указу Президента України від 22 січня 2016 року № 17/2016 «Про затвердження плану заходів з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років» та розпорядження голови Миколаївської облдержадміністрації від 01 червня 2017 року № 188-р «Про створення обласної науково-редакційної групи для підготовки матеріалів до проекту «Місця пам'яті Української революції» підготовлено електронний макет видання «Миколаївщина (нарис історії революції 1917-1921 рр.)». Це колективна монографія, яка відкриває серію книг: «Миколаївщина. 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років».

Електронний макет видання додається.

ВИСТУПИЛИ:

Климова Л.С. – молодший науковий співробітник відділу організаційної, кадрової та режимно-секретної роботи.

Виступаюча зазначила, що у виданні розглядаються державотворчі процеси на Миколаївщині за доби Української національно-демократичної революції 1917–1921 рр. Придільено увагу діяльності армії, флоту, селянському повстанському руху, етнічним, міжнародним, релігійним, освітнім та культурно-просвітницьким аспектам.

Мета видання монографії – вшанування традицій боротьби за незалежність і соборність України та військової звитяги захисників рідної землі, творців національної державності, визнання історичного значення подій, пов'язаних із визвольною боротьбою на початку ХХ ст. та утвердженням української державності.

До складу редакційної колегії увійшли голова Миколаївської облдержадміністрації Савченко О.Ю. (голова колегії), заступник голови Миколаївської облдержадміністрації Кушнір О.В., директор держархіву Миколаївської області Левченко Л.Л. (керівник авторського колективу), д.і.н., доцент, завідувач кафедри історії України Чорноморського університету ім. Петра Могили Котляр Ю.В., д.і.н., професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету ім. Петра Могили Тригуб О.П., д.і.н., професор, голова Миколаївської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, а також професор кафедри історії України Інституту історії, політології і права Миколаївського національного університету ім. В.О.Сухомлинського Пархоменко В.А., д.і.н.

Видання складається з чотирьох розділів: «Влада, армія і флот», «Селянський повстанський рух», «Етнічний та міжнародний аспекти революції», «Релігія, освіта і культура», має передмову та відомості про авторів.

До розділу «Влада, армія і флот» включено статті «Миколаїв за доби Української Центральної Ради» (автор Левченко Л.Л.), «Українські національні військові формування на Миколаївщині у 1917 – на початку 1919 рр.» (автор Пархоменко В.А.), «Проблема Чорноморського флоту і суднобудівних заводів у роки Української революції» (автор Левченко Л.Л.), до розділу «Селянський повстанський рух» – статті «Типологія селянських повстань 1918–1921 рр.» (автор Котляр Ю.В.), «Селянські республіки» (автор Котляр Ю.В.), «Перший Зимовий похід і Миколаївщина» (автор Котляр Ю.В.), до розділу «Етнічний та міжнародний аспекти революції» – статті «Етнічні меншини Миколаївщини в період Української національної революції» (автор Щукін В.В.), «Діяльність іноземних консульств У Миколаєві» (автор Л.А.Вовчук), до розділу «Релігія, освіта і культура» – статті «Православне духовенство Миколаївщини у добу Української Центральної Ради» (автор Тригуб О.М.), «Становлення вищої освіти на Миколаївщині в роки революції» (автор О.П.Хаєцький), «Національно-культурні процеси на Миколаївщині в роки революції» (автор О.В.Волос), «Боротьба за державність України у першій половині ХХ ст. на участь і роль у ній українських товариств «Просвіта» Миколаївщини (автор І.Б.Марцінковський).

Видання розраховане на викладачів, науковців, краєзнавців та всіх, кому цікава історія рідного краю.

Запропонувала схвалити електронний макет видання «Миколаївщина (нариси історії революції 1917-1921 рр.)» та рекомендувати для друку.

ВИРІШИЛИ:

3.1. Схвалити електронний макет видання «Миколаївщина (нариси історії революції 1917-1921 рр.)» та рекомендувати для друку.

Голова

Л.Л.Левченко

Секретар

М.О.Мельник